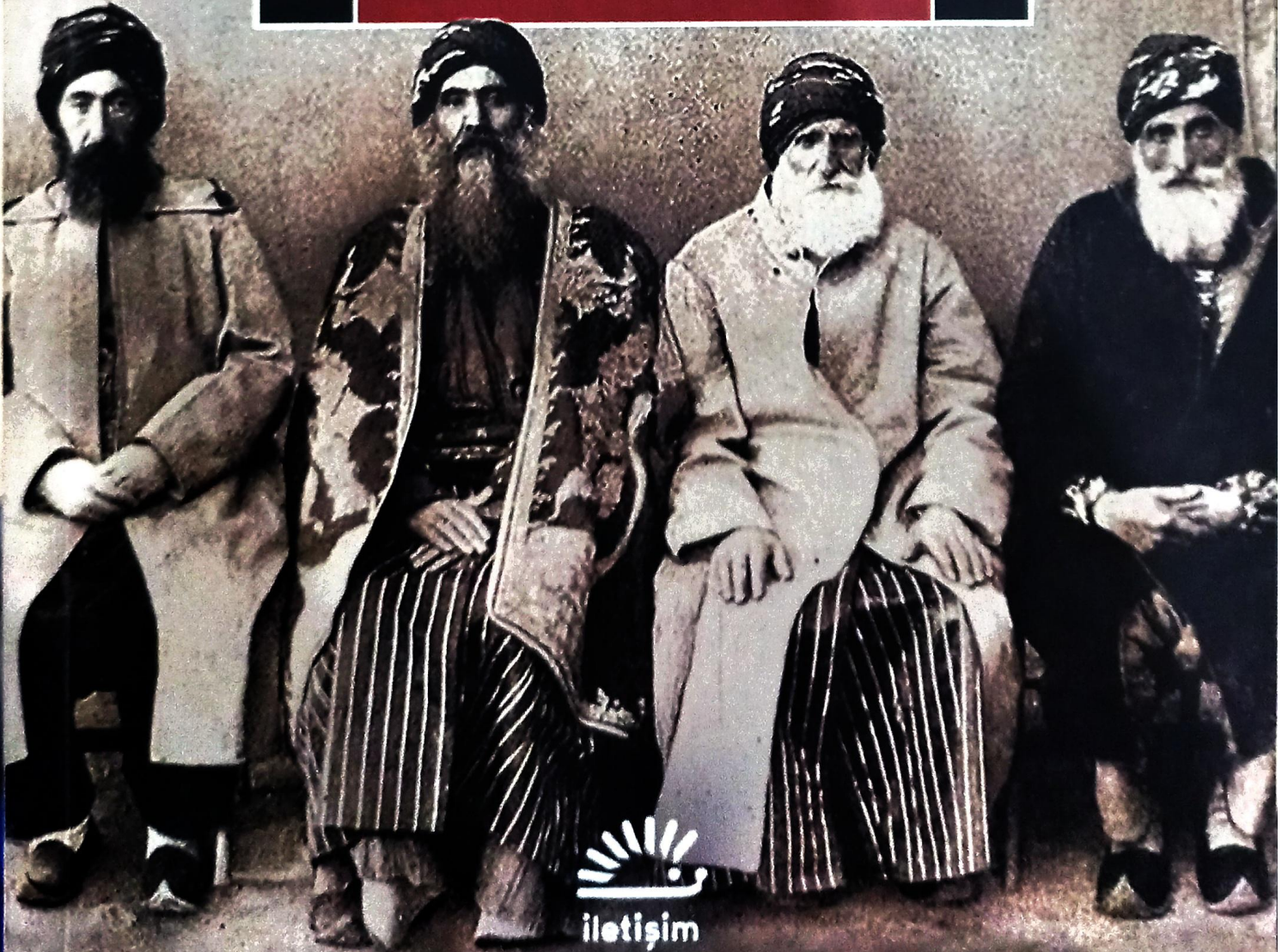


DERLEYENLER
Tuncay Şur, Yalçın Çakmak

Aktör, Müttefik, Şakî
**Kürt
Aşiretleri**




İletişim

İletişim Yayınları 3153 • Araştırma-İnceleme Dizisi 525

ISBN-13: 978-975-05-3304-4

© 2022 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2022, İstanbul

EDITÖR Kıvanç Koçak

DİZİ KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Dersimli aşiret reisleri (Kaynak: BOA. FTG.f. 1697)

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Oben Üçke

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadag, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

6 Kürt Aşiretleri, Aşiret Liderleri ve Global Süreçler: Hakkâri'de Oramarî Örneği	
LALE YALÇIN-HECKMANN.....	131
7 Pastoral Hayatın Son Temsilcileri: Beritanlar	
ERCAN ÇAĞLAYAN.....	149
8 Aşiretten Paramiliter Örgüte: Bucaklar	
TUNCAY ŞUR.....	171
9 Etnik Kimliğin Değişken Doğasını Hormek Aşireti Üzerinden Okumak	
KAMİL FIRAT.....	193
10 19. ve 20. Yüzyıllarda Milli/Milan Aşireti	
MEHMET REZAN EKİNCİ.....	217
11 Kürt Tarihinde Müteferrik Bir Aşiret: Birûkanlar	
İSMET KONAK.....	241
12 Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Hayalî Bir Cemaat Olarak Heyderan Aşireti ve Değişimi	
ERDAL ÇİFTÇİ.....	257
13 Koçgiri ve "Aşiretleri"	
ALİ HAYDAR BEKTAŞ - BURAK BEKTAŞ - GÜLTEKİN UÇAR.....	273
14 Celali Aşireti: Üç İmparatorluğun Sınırında	
YENER KOÇ.....	299
15 "Şiddet Yüzyılı" İçinde Dört Sınırdış Aşiret: Hesenan, Cibran, Pencînaran ve Xweytî (1837-1937)	
SEDAT ULUGANA.....	317
16 Banoki Aşiretinin Bellek ve Belgelerdeki Tarihi	
ORHAN ÖRS.....	351
17 Boz Abanın Altındakiler: Alxas (Alhas) Aşireti	
BERHAN AREN ÇOBAN.....	375
18 Metinan Aşireti: Anlatıdan Tarihî Belgelere Bir Aşiretin İzini Sürmek	
SAFİYE ATEŞ BURÇ.....	391

19. ve 20. Yüzyıllarda Milli/Milan Aşireti*1

MEHMET REZAN EKİNCİ

Giriş: Milli/Milan adı

Osmanlı arşiv vesikalarında aşiretin adı, yazılış bakımından Milli (میللی/میللی), Millili (میللی), Millü (میل/میل), Millilü (میل/میل/میل), Milan (میلان) şeklinde geçmektedir.² Milan aşireti hem Anadolu'da hem Anadolu'nun dışında İran coğrafyası gibi birçok yere dağılmış vaziyettedir. Aşiretin iki önemli kolu arşiv vesikalarına yansır. Birinci kol: Urfa, Mardin ve çevresinde "Milli" adıyla, ikinci kol ise, İran sınırına yakın Van, Ağrı dolaylarında "Milan" adıyla geçer.³

- (*) Bu çalışma takip eden çalışmadan geliştirilmiştir. Bkz. Mehmet Rezan Ekinci, "Osmanlı Devleti'nde Milli Aşireti", yayımlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017; Ayrıca geliştirilen bu çalışma, Mardin Artuklu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince kabul edilen MAÜ-BAP-18-EF-031 No.lu proje kapsamında desteklenmiştir. BAP Birimi'ne ve çalışanları Arif Kabak ve Serdar Kardaşa teşekkür ederim.
- Diğer görüşler için bkz. Milli ismi evvela büyük bir şa'bın (il) adıdır. Bu şa'bdan doğmuş birçok kabile vardır. Van Vilayeti'nin Saray kazasında Milan adlı bir kabile bu ismi taşımaktadır. Aynı zamanda Kastamonu Vilayeti'ndeki Ziyuri kabilesinin bir amaresi de Milan adını taşımaktadır. Bkz. Gökçalp, *Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler*, Kaynak Yayınları, 2009, s. 18, 28; Milli aşiretinin transkripsiyonuyla ilgili olarak katiplerin "lam" harfini şeddeli ve iki "lam" harfiyle yazdıkları örnekler için Bkz. 998 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Diyâr-i Bekr ve 'Arab ve Zül-kâdiriyye Defteri I (937/1530), Dizin ve Tıpkıbasım, (haz.) Murat Şener, Nurullah İşler, 1998, s. 2. Bu eserde tıpkıbasımları verilen TD. 134 ve TD 998 nolu tahrir defterleriyle ilgili veriler için bundan böyle TD. 134, TD. 998 kısaltmaları kullanılacaktır. Milli aşiretinin çeşitli yazımları için Bkz. TD. 134, varak 3, 21; TD. 998, v. 17, 18, 19, 43, 115, 131, 165, 166, 170, 201; Nejat Göyünc, XVI. Yüzyılda Mardin Sancağı, TTK Basımevi, 1991, s. 79, dp. 4.
- Van ve Hakkari dolaylarındaki Milan aşiretinin iskânlarına dair bu vesikalarda aşiret için hem "Milli" hem "Milan" adı kullanılmıştır. Bkz. BOA., I.MVL., 474/21451, vesika no: 2, 2 M 1278/11.07.1861.